Բ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 489 — ԻԶՄԻՐ 13/26 ՄԱՐՏ 1911 — ԿԻՐԱԿԻ

طاشينك
ارمنيجه يومى غزته
صاحبلرى: هرانت مامورياني: ازمير

"TACHINK"
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN POLITIQUE & LITTÉRAIRE
Imprimerie Mamourian
SMYRNE

ԱՕ ՓԱՐԱ

ԴԱՇԻՆՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	ՏԱՐԿ.	ՎԵՑ.	ԵՌ.
ԻԶՄԻՐ	80	40	20 Ղ.
ՊՕԼԻՍ ԵՒ ԴԱԼՄԱՏ	80	40 Ղ.	
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ	25	13 Ֆր.	

Նամակներ պէտք է ուղղել՝ Խմբագր. «ԴԱՇԻՆՔ»-ի
Մամուրեան Տպարան — Իզմիր
Rédaction du journal Arménien «TACHINK»
Imp: Mamourian — Smyrne

Չի հրատարակուած ձեռագիրները չեն վերադարձուիր

ԱՕ ՓԱՐԱ

ՊԱՏՆԵՐԵՍԻՍ

ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆՔ

Ա.

Բարեկենդանքը՝ հիւանդանոցին մէջ...

Կեանքի խնջոյքին յարատեւ կչնչական մը ըլլալու պէտք չկայ զգալու համար ամբողջ տրամաբանութիւնն այդ բարեկենդանքին։

Որքան ալ վայելքին կապուած կամ կառչած չըլլաս՝ ամէն ու դիւրայոյզ ախորժակներով, որքան ալ ան քաջած ըլլայ իր ատիճները քու չրմներէդ՝ դժուար է նորէն չորս պատերու արդելափակ միջոցին մէջ համակերպիլ ուճական օրերու ընդհանուր խայտանքին դէմ իրը հանդիսատես մասնակցելէ զրկուելուն։

Դուրսը, բարեկիճներ կը բոլորվին դիմերային զուարթ սեղաններու չուրջ ուր գինին մռռացումին լուսաւոր կազդուրը կը հռակնչէ պահ մը՝ ձանձրոյթէ, լքումէ ու առօրեայ տաժանքներէ մոայլոտած հոգիէդ ներս։

Շուրջդ ազմուկ, իրարանցում, մարդկային մեծամիտ եռանութեան խօլական պարը, որ կապէս ապուշ ըլլալուն համար չի զգալիր քեզ ալ իրեն հետ առնել-տանելէ, իր յորձանքներուն մէջ զիտակցութեանդ զինազրկելէ, խմրեցնելէ։

Նայուածք մը հոս, ճիչ մը անդին, բառ մը ակնյիշ, կեանքի պատարանքին վաղանցուկ ժպիտները, վերջապէս, որոնք կը ծագկին չորզիէդ, և որոնք ծամածռութիւններու կը յանգին յաճախ...

Այս բոլորէն անջատուիլ, այս բոլորէն վերանալ, այս բոլորն արհամարհելը կ'ենթադրէ հասած ըլլալ հոգեկան գերագոյն պայծառութեան մը, ուր ա՛լ կարելի է հոգեկապուրէն կղզիանալ, բայց որուն չեն կրնար յաւակնիլ հասարակ մահկանացուները։

Պարահանդէսներու եղանակն է... Պատ ներեսին՝ կը տեսնես Հոփմանեանի սրբանը, հանդիսական գիշերներու իր չէնչող այլ ժտերիկ կերպարանքովը... Մինչ ողորմը գերագանցապէս թնդապրական է հոս Իզմիրեան ամբողջ սերունդներու լաւագոյն յիշատակներուն խտացումովը... Նաիրական վայր մը նկատուելու է ան Իզմիրցի Հայուն կոմկին՝ ո՛չ միայն իրրև կրթական յարկ մը, այլ իրրև իր սանիթանաքաղ յուշերուն մեծ մասունքարանը։

Մանաւանդ զէմքերուս տագնապն է հիմա պատին յառած աչքերուն առջեւէն։ Մեր աչխարհիկ երիտասարդութեան ծաղիկները հոն են, ամենքն ալ, իրենց սև անօթիկ ներսէն ու ճերմակ բլաստրօններուն մէջ սեղմուած։ Հոն են մեր գրեթէ բոլոր եղիկաներ Հայուհիները ալ։

Եւ ահա՛ պարերու յարձանապատը կը սկսի, անվերջ, խաւի տակով աւելի կամ նուազ չնորհալի զոյգերու ոտասոտումներուն զարձզարձիկ, իւրաքանչիւր յատկանական խումբին կայմահրաւէր եւ բաժշտութեան։

Եւ՝ իրը ամբողջ երաժշտութիւն՝ Թաչճի Մարգիսին ազնկատուր կազմերն ունիմ Հիւանդանոցի պատուհանիս տակ...

Կը ճանչնա՞ք Թաչճի Մարգիսը։ — Հիւանդանոցի յիմարներու բաժնին ամենէն ազմկայոյզ այլ ամենէն չհնկան հիւրն է անկիւս։ Օրն ի բուն կ'երթէ ու ժամ կատղայ Հիւանդանոցի պարակզին չուրջը։ Այս մարդը տագնապ մըն է իր տեսակին մէջ։ Ուշադրութեամբ մոխի կ'ընեմ իր կազեզներէն, և կ'տպչեմ իր ձայնին մէջէն լսելի կեանքին, մարդերուն ու մարդկային ճակատագրին վրայ այնպիսի խորհրդատու խօսքեր, որոնց նմանները երազուած անգամ չեն պատրի խելօքներէն... Ահռելի հոգեմտքեան մըն ալ ունի Թաչճի Մարգիսը, հոգեմտքեան մը՝ որուն արձագանգ պարտիներուն ինքն իսկ չի պիտանար, և կ'ընդհատէ իր երգը՝ խելայեղ քրքիջներու մէջ պոռթկալու համար... Երբ գայլերի երգիչ՝ ան կը սկսի խօսիլ բարձրագոչ, եւ այն ատեն կատաղի կրնէ մըն է զոր կարծես կը մղէ անձանօթի մը դէմ, մինչև կէս պիչերները կը պոռայ, կը սասկէ, կը թախանձէ բացակայ խօսակիցի մը, որուն պատասխաններն ինք միայն կը լսէ...

Ուզեցի գիտնալ այս մարդուն պարագան։ Ինձի ըսին թէ պատուական գործաւոր մըն էր ան, արհեստով քարակոփ, որ առեն մը աչխատեր ալ է Հայոցի մեր տապանագործ Տիար Յակոբ Փափազեանի աթլիէն։ Երկրորդ անկումը, զոր իր մտքին կրցայ առնել, սա էր թէ դուրսը ժանկամարդ կին մը ունի, որ չարաճակ կատղայ իննալ Հիւանդանոցի Հոգաբարձութենէն իր ամուսինը ազատ չձգել տուն վերադառնալու, տարակուսով թէ ան չմոռաց է և վախցնել վ պատճառ եղած է իր գործերէն մէկուն մահուանը... Իսկ Թաչճի Մարգիսին ալ ամէնօրեայ պահանջն է Հոգաբարձութենէն՝ թոյլ տալ զինք վերադառնալու իր կողակցին քով...

Թաչճին ձրիակիր մը չէ՛, ան կ'աչխատի Հիւանդանոցին չուրջը, վերջին օրերը զրաղած էր պարտէզին ճամբաները սալարկելու...։

ՍԱՒԻԼԻՆ ՊԱՐԹԵՒԵԱՆ

ՕՐ. ՀԵՐՄԻՆԷ ՀՈՎՀԱՆ

Օր. Հէրմինէ Հովհաննի չքեղ բանաստեղծութիւնը — La Cilicienne — զոր այս էջերուն մէջ հրատարակեցինք երեքշաբթի օրուան թիւով, սպասուած հետաքրքրութիւն մը յառաջ բերաւ Իզմիրի գրասէր հասարակութեան մէջ։

Ուրբաթ օրուան «La Réforme»ը գայն արտատպած էր «Դաչինք»էն, և այդ առթիւ Իզմիրցոց ծանօթ քրոնիկագիր M. Charles Mirzan սա խոհուն դիտողութիւնն ըրած իր վերջին յօդուածին մէջ.

«Հոչակաւոր գրագէտներէ աննախադէպ բան, ես չեմ վախնար տարփոդել բանաստեղծութիւններ, որոնք մտանուրներու զրչէն կ'ելլեն, երբ այդ բանաստեղծութիւնները ինձ կը թուին պարունակել ան կեղծութիւն և զգացում։ Այս պահուս աչքիս առջեւ ունիմ Դաչինի հայասիրները, որ իր 21 Մարտի թուոյն մէջ հրատարակած է La Cilicienne վերնագրով ոտանաւոր մը, տասդրուած երիտասարդուհի մը անուանով, Օր. Հէրմինէ Հովհան։ Ինձի կուգայ որ այդ տաղերը սրտէն կը ղղիսին, և միշտ սիրան է տպրիւրը, ուր կ'ի կը ցայտէ բանաստեղծութիւնը»։

Կը յուսանք որ Օր. Հովհան մեզ պիտի չի զրկէ այլեւս իր գմայլելի տաղանդին արդիւնքներէն։

„ԼՈՒՍԱՒԵՐ - ԱՐԵՒ"
ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Կը հրատարակուի չորեքշբթի 3 անգամ
Տարեկան բաժ. 15 ֆր., վեց. 7.50 ֆր.
Հասցէ՝ Վարչ. «Լ.-Արև» լրագիր
B. P. 868, Գահիրէ։

ՄԿՐՏԻՉ ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆԻ ՅՈՒԲԵԼԵԱՆԸ

(ՇԱՐՈՒԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆԱՄԱԿ)

1870 թուականին էր, երբ Տիար Մկրտիչ Փորթուգալեանը, մկրտիչ հայրենիքի անձնուէր զաւակներէն Բազուց Ռոմորի վայելքները և մայրաքաղաքի հրապուրիչ կեանքը, և ազգային մչակի պարտաճանաչութեան պիտակը թեանը՝ անցած Հայաստան, Թոքաթ, իրրև ուսուցիչ կուգէր խաւար տգիտութեան դէմ, պայքարելու ազգային սահմանադրութիւնը ազատական կամայականութեան դէմ և միանգամայն ներչնչելու հայ ժողովրդին իր վիճակի գիտակցութիւնը։

Թոքաթի մէջ՝ իր չորսամեայ ուսուցչական պաչտօնավարութեանը յաջողցաւ հիմք դնել կրթական նոր ուղղութեան և ստեղծել գաղափարական երիտասարդութիւն մը, ազգային իրաւունքների պարտաճանաչութեամբ դաստիարակած, կրնայելու ազգային իրաւունքների բռնաբռնութիւններ, կառավարական պաչտօնեաներ կամայականութեան և աւազակային ու բռնակալների հասցուցած չարիք նեերն դէմ։ Փորթուգալեանը իր երիտասարդական ուխտով մղած այդ պայքարին մէջ՝ կանգ իր կամքը և ձեակերպեց իր հանգրնի նիարատգրերը։ Եւ երբ ազգային կամայականութեան դէմ մղած այդ կատաղի կռիւն համար կառավարութեան ձեռքով Սեբաստիա տարեցաւ բանտարկելու՝ բանտի խորքերից անվեհեր պատիչ մը՝ արի ոճիամբ և հաւատքով երգեց.—

«Թէպէտ վտար քաղքէ-քաղաք զամ թափառ
Բաղդն ու մարդիկ զիս հալածեն անդը թաքար,
Այլ արդ են իսկ ազատութեան երգ վեհաձայն
Թռուռ բերեն, յանձն առի զայս վիշտն համայն։
Ազատութեան ես յանձնեալ,
Վիշտ, ցաւ սիրով եմ յանձն առեր»։

Անցան երեսուն և եօթ երկար տարիներ այդ օրից և Փորթուգալեան, «ազատութեան անձնէր»ը հասարակական անբասիր գործիչ մը կեանքով տպրեցաւ՝ գործից և չէ գադրած գործել։

73 թուին Սեբաստիացին Պօլիս վերադարձաւ ախտաւոր, և այնտեղ հիմնեց «Ախտ» մերիքը, որ իբր կարճատեւ կեանքով, եղաւ նախերգանք մը ազատագրական չարժման, արձագանգ՝ պատուոի հաչտութեան զրկանք չարչարանքներին, բոզոք ազգային իշխանութիւնների կամայականութեան դէմ և ջերմ կոչնակից Հայոց Հայրիկի զաւանած գաղափարներին։

Պօլոյ ժառանգականութեան 70ական թուականների կրթական չարժման մէջ անմոռանալի մեծ ծառայութիւն ունեցաւ և Փորթուգալեանը։ Աչխարհաբար, Զեռագիր և ուրիշ գանի մը երիտասարդ ուժերի հետ՝ հիմք դրին «Արարատեան Ընկերութեան», որը տակ միանալով Դպրոցասիրաց և Կրկինեան ընկերութիւնների հետ՝ կազեցաւ «Միացեալ Ընկերութիւնք Հայոց», և ինք եղաւ այն անձնուրաց ուսուցիչը, որ առաջին անգամ յանձն առաւ գաւառացի մանուկներու գաստիարակութեան գործը անձամբ վարելու ձանր պատասխանատուութիւնը։

76 թուին անցաւ Կիլիկիա, չրջեց Հայաստանի գլխաւոր կեդրոնները և հաստատուեցաւ Վան, Հայաստանի սիրտը, որի ժողովուրդին գարերարատութեան ձեռքով հրդեհուած՝ քաղաքի մախրակոյտի վրայ նստած կը սգար իր սև օրերը...։ Այդ աւերակ քաղաքը ընտրեց իր գործունէութեան վայրը, նպատակ դնելով հիմնել յանուն Միացեալ Ընկերութիւնների «Վարժապետանոց» մը, որ գառնար լուսոյ վառարան մը, իբր չրջակայ խաւար գաւառները լուսաւորելու առանց գաստակարգի խտրութեան։

Ռուս-Թրքական պատերազմի նախօրեակին հնարաւորութիւն չընծայ Փորթուգալեանին Վան մնալու։ Պարսկաստանի վրայով անցաւ Թիֆլիս։ Այնտեղ ծանօթացաւ 19րդ դարու հասարակական ամենամեծ գործիչներից մէկի «Մչակ»ի խմբագիր Դրիգոր Արծրունու հետ, և սկսաւ աչխատակցիլ անոր թերթին։ Ապա Տաճկահայ ու Ռուսահայ հալածեալների վերաձեցման առաչին կապը հաստատուեցաւ։

Այդ չրջանին Տաճկահայերի գառը մեծ հետաքրքրութիւն առաջ բերած էր Ռուսահայ մտաւորականութեան մէջ, և «Մչակ»ի խմբագրատունը այդ չարժման ոչին իսկ անոր խմբագրատունը այդ ուղղութեան վառարան գարձած էր։ Ազգային վերածնութեան՝ մեծ մչակները Բաքինեն, Գատիանեան և ուրիչներ՝ հաւաքուած կին այդ վառարանին չուրջը։ Այդ վառարանին մէջ էր, որ մօտաւորապէս մէկուկես տարի Փորթուգալեանը իր գլխաւոր մեծ գործիչն, Արծրունու ներչնչումներով աւելի սգնուած՝ ռուս-Թրքական պատերազմից անմիջապէս վերջ վառարանական վերադարձաւ մեծ խելքներով իր ծրագիրն իրականացնելու։

Անոր ծրագիրն էր հայ ժողովուրդին ներչնչել, ձգտում դէպի լոյս և գիտակցութիւն, ընդվզում՝ ընդդէմ բռնատիրութեան, կռիւ՝ ընդդէմ աւատատիրական բռնարարութիւնների, և վերջապէս գիտակցութիւն՝ ստրկական գարաւոր չղթաները վչրելու։

79 թուին նոյ հիմնեց «Վարժապետանոց»ը Վանի մէջ, լայն և ազատամիտ ծրագրով մը, անոր դուռը բաց յայտարարելով հայի, քրտի, թուրքի, ասորու և եզդիի առջև։ Երկար չանց ատկան «վարժապետանոց»ի կեանքը։ Վնգարաւոր և անվեզար հակառակորդների չարախոսութիւններին անսալով՝ Միացեալ Ընկերութիւնը զոցեց այդ հաստատութիւնը, և Փորթուգալեանին Պօլիս հրաւիրելով՝ 30 ոսկի ամսական վ ուղեց կիլիկիա ուղարկել տեսչութեան պաչտօնով։ Գաղափարի մարդը մերժեց այդ հրապուրիչ պաչտօնը, և սկսած գործը չարունակելու յանդգնութեամբ, իր անհատական ուժերին վստահած՝ Վան վերադարձաւ սիրած գործը չարունակելու։ Հիմնեց «Կեդրոնական վարժարանը իրեն աջակից ունենալով Հայոց Հայրիկի բարեկամութիւնը և մկ երկու վանեցիներու աջակցութիւնը։ Կեդր. վարժարանը չարունակեց աւելի արդիւնաւոր եղանակով չորս տարի, մինչև 1885 թուականը, երբ վանեցի տգէ նրի գատապարտելի ընթացքը պատճառ բռնելով՝ կամայական կառավարութիւնը Փորթուգալեանին հեռացուց Վանից։ Մկրտիչ Աեմոխեան վարեց Կեդրոնական վարժարանի տեսչութիւնը, որ վերջ տալուց գոչ ունեցաւ քանի մը ամիս յետոյ։

Փորթուգալեանի հոխ-առնայ գործունէութիւնը Վասպուրականի մէջ, իր կեանքի ամենաբեղուն չրջանը կը կազմէ։ Վարժարանները և անոր չարունակութիւնը եղած կեդր. վարժարանը՝ եղան վառարան նոր գաղափարների, որոնց-

մով մնաւ և զօրացաւ Վասպուրականի երիտասարդութիւնը։ Փորթուգալեանը, Հայոց Հայրիկից յետոյ, առաջին մարդը եղաւ, որ յաջողացաւ յեղաշրջել Վասպուրականի կրթական գործը։ Իւր հատուցած ուսուցիչներով և իւր յամառ աշխատութեամբ՝ ան քանդեց Տէր Փոխիկեան սիստէմը, և ժամանակակից կրթական նոր ուղղութեամբ անդին զարկ տուաւ Վասպուրականի դպրոցներուն։

Նա ցանից նոր կեանքի, նոր գաղափարների և յեղափոխական պայքարի կեդրոնի սերմեր հայ ժողովրդի սրտին և մտքին մէջը։ Սերունդները գոհութիւնով պիտի յիշեն այդ ուղղութեամբ, անոր աշակերտները երկար տարիներ Վասպուրականի, Առարատականի, Տարօնի, Բաղէշի կրթական գործը վարելով մէկտեղ՝ եղան և յեղափոխական գաղափարների առաքեալներ։ 96 թիւ Վանի ինքնապաշտպանութեան կուիւին մէջ երեսուն հոգի Փորթուգալեանի ցանած սերմերի արդիւնքը։ Նա եղաւ ազատագրական չարժման նախարարապետը Վասպուրականի մէջ։ Ինչ այսօր, հայրենիքի ազատութեան այս ահռելագործին՝ զէմ հայութեան երեսփոխանութեան և չորեքհարիւրութեան պ՚ոտք է արժանանայ գաղափարի այդ անձնուէր մշակը։

Փորթուգալեան Պոլիս անցնելով՝ երկար չմնաց սպասել, և երբ Վան վերադառնալու ամէն յոյսը կտրած տեսաւ, անցաւ Մարսէյլ և 1885 թուականին, այնտեղ հիմնեց հայ առեւտրականի արձագանգ հանդիսացող ազատական և յեղափոխական առաջին հայ թերթը «ՓՐՄԵՆԻԱ»։ «Արմինիա»ով ան սկսաւ մէկ կողմից ցոյց տալ Թուրք կառավարութեան, Հայաստանի մէջ գործ դրած բռնապետութիւնն ու բարբարոսութիւնը, կառավարական զեղծ պաշտօնեաներու կամայականութիւնը, քիւրտ աւազակախումբերու թալանը, կողոպուտն ու սպրդագործութիւնը, և մէկ կողմից ներշնչել հայ ժողովուրդին ինքնագիտակցութիւն և քարոզել ինքնապաշտպանութիւն։ Փորթուգալեանը «Արմինիա»ով, 25 տարիներից ի վեր, միշտ բարձր պահեց գաղափարի գործը և իւր սկսած կռիւը նա չարուշնակից անչեղ, համոզուած գործիչի մը անվհերութեամբ մինչև այսօր երբ արդէն ծագած է Օսմանեան հայրենիքի ազատութեան արշալոյսը։ Ո՛չ Նազլիեան, ո՛չ հալածանք և ոչ էլ կաշառք չի կարողացան ընկճել ժողովրդանուէր գործիչի յամառ կամքը։ Նա իւր գործունէութեան ամբողջ չրջանին, թէ՛ իբրև ուսուցիչ, թէ իբրև հասարակական գործիչ և թէ իբրև հրապարակագիր՝ ու խմբագիր՝ բոլոր բարձուց բռնութեան դէմ, իր սիրոյ տակից հայ առեւտրականը մեզմացնելու, և իր միտքն ու գրիչը նեղիցից ցնցելու հայութեան սարկացած ոգին՝ ընդդէմ բռնութեան։ Նա իր անչահախնդիր և անյողդողդ նկարագրով միշտ մաքուր և բարձր պահեց այդ գրօշակը, որ պարզած էր յանուն յեղափոխութեան, յանուն ազատութեան և յանուն բոլորի, ընդդէմ բռնապետութեան, կամայականութեան և բարբարոսութեան։

Դիտենք կան մարդիկ, որոնք թէ՛ այսպէս անհատ և թէ իբրև կուսակցութեան անդամներ, չատ մը կէտերի մէջ, քաղաքական հայեացքներով և գաղափարներով կը տարբերին Փորթուգալեանից, բայց ինչ որ իրական է և ընդհանուր՝ այդ է անոր անձնուէր ոգին քառասնամեայ ժողովրդանուէր իր անչահախնդիր գործունէութիւնը, հասարակական գործիչի ու հայրենասէրի անաղարտ նկարագիրը, ուրի հանդէպ յարգանքի զգացումէ տածկը, բոլոր հայերի պարտականութիւնն է։

Քաղաքակիրթ ազգերի մէջ վաղուց արժատացած է հասարակական ուժերին, լինեն առանձ բանաստեղծ ուսուցիչ, հրապարակագիր, գեղարուեստագէտ, հայրենասէր թէ յեղափոխական, ժողովրդական երախտագիտութեամբ բարոյապէս և նիւթապէս վարձատրելու պարտաճանաչութիւնը։ Այդ բարի սովորութիւնը որդեգրած են մեր ուսանող եղբայրները չատ վաղուց։ Այսօր, ամէնազգրական Տաճկաստանի հայ ժողովուրդը, իր երախտագիտութիւնը և բարոյական ու նիւթական քաջալերութիւնը չը պէտք է խնայէ իր ծոցից զուրս եկած հայրենասէր գործիչներին և արժանաւոր մշակներին, որոնք նուիրած են իրենց սիրտը, միտքը, կեանքը և բազուկը ժողովրդի յառաջդիմութեան և ազատագրութեան համար։

Նոյազատ տաճկահայերի վայելած բարօրութեան ամենամեծ գերակատարներից մէկն է, Տիար Մկրտիչ Փորթուգալեանի յարելեանը տօնելու առաջարկը, ամենէն առաջ հրապարակ գրկին «Ազատամարտ»ը ու «Ազատամարտ»ը, և անոնց արձագանգ ունեցող տաճկահայ և ամերիկահայ մամուլի մէկ մասը։ Այսօր, Փորթուգալեանի գործունէութեան քառասնամեակը, և «Արմինիա»ի քառնինգամեակը տօնելու գաղափարը Ամերիկայի մէջ կազմուած «Յարևելեանական կեդրոնական Յանձնախումբը», կարգադրած հոգի վերայ դնելու այդ միտքը, և միանգամայն իւր կողմից հրաւէր կը կարդայ ամբողջ հայութեան, առանց յարանուանական և քաղաքական, կուսակցական խորութեան՝ տօնելու մեր ամենամեծ հայրենասէրներից և հասարակական անձնուէր գործիչներից մէկը՝ Փորթուգալեանի յոբելեանը։

Համազգային երախտագիտութեան և քաջալերութեան արժանի է Փորթուգալեանը, իբրև հայ ազատագրութեան և ազգային վերածնութեան առաքելութեան մէկը։ Մենք կ՚ակնկալենք որ Պօղոսեանը, իբրև համաքաղաքացի և իբրև Տաճկահայ մտաւորականութեան առաջնորդ, ի պահ իւր մեծ հայրենակցին և հայրենասէր գործիչին, պիտի ձեռնարկէ փառաւոր հանդէսով մը տօնելու անոր յոբելեանը, առաջիկայ Մայիս 24ին, Սպ. Համամասդրութեան յանձնախումբին հետ, Պոլիս հրաւիրելով Տիար Փորթուգալեանին, որ տասնեակ տարիներ Ազգային Սահմանադրութեան գործադրութեան և ժողովրդականացման համար աշխատած է Հայաստանի խորքերը։ Տօնելով Փորթուգալեանի յոբելեանը, հայ ժողովուրդը երկու բան նկատի պէտք է ունենայ։ Նախ՝ բարոյական չաջալերութիւն անձնուէր ուժ տուգչին և անբասիր գործիչին, և ապա նիւթական վարձատրութիւն անհրաժարհրապարակագրողին, հայրենասէր և յեղափոխական վեթերանին։ Հայութեան բոլոր հատուածները, յանուն հանրային պարտականութեան, իրենց բաժինն ունին կատարելու՝ նիւթական և բարոյական վարձատրութեանը, քաջալերելով ժողովուրդի լաւագոյն զաւակներից մէկին։

Շարժուիլը պէտք է սկսի կարելի եղածին չափ չուտ, ապահովելու համար նիւթական պատկառելի գումար մը։ Այս չարժման ընթացք տալու համար, մենք կը դիմենք հայ ժողովրդի ծոցից բղխած բոլոր բարեգործական, կրթական և յեղափոխական կազմակերպութիւններին, հայ մամուլի ներկայացուցիչներին և ամէն մի պարտաճանաչ անձնաւորութեան, որ նախաձեռնէ կազմակերպելու յանձնախմբեր, ժողովներ, հանդէսներ և չուտով ձեռնարկէ հանգանակութեան։

Ամէն չրջան, իր հանգանակած դուժարը կարող է կեդրոնացնել որչ տեղ մը։ Մինչև որ չուտով, մենք կը հաւատանք, Պոլսոյ մէջ կը կազմուի «Յարևելեանական կեդրոնական Յանձնախումբ» մը, որուն կ՚ուղարկուի ամէն կողմից, Կովկասից, Թիւրքիայի բոլոր կողմերից, Պարսկաստանից, Հնդկաստանից և Ամերիկայից հանգանակած դուժարները։

Մենք կը դիմենք և մասնաւորապէս Ամերիկահայ գաղութին, և կոչուած կ՚ընենք անոր հանրային զլուխներին, չուտով կազմակերպելու հանդէս-ժողովներ, և ինչպէս միչտ՝ այս անգամ ալ, հրապարակային հանգանակութիւններով լիարուն վարձատրելու բաղմաչխատ յոբելեարը, որի կեանքը տառապանք մը եղած է հայ դատին նուիրուած։

Հայ ժողովրդի պարտաճանաչութիւնը նիւթական և բարոյական քաջալերութեամբ հանդէպ քառասնամեայ գործիչի մը, իրաւունք պիտի տայ Յունիսարին, ուրախ և հպարտ, տնդամ մրն ալ թըրթռացնելու իւր երգը, որ երգից երիտասարդ աւիւնով բանտի խորերից, երբ հազիւ ուռք էր դրած հասարակական գործունէութեան ասպարէզը։

Դէհ, հայ ժողովուրդ, առաջ անցիր երախտագէտ զգացումներով Մկրտիչ Փորթուգալեանին, կամաւոր աքսորականին ասելու։—

«Վասպուրական, թէև պատ էին այդ օրեր,
Ահ տիրանես Նազատակիր կռ հասար,
Ազատութեան յաղթանակը քո ձեռքիդ,
Վարդ և չուչան, պտակ պճնել պատ ճակտիդ։

Ազատութեան միչտ անձնուէր,
Դաղափարդ է յաղթանակը»։

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՅՈՐԵԼԵԱՆԱԿԱՆ
ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲ

1910, Դեկտեմբեր

ՕՐՈՒԱՆ ՆՕԹԵՐԼԻՍ

ԱՅԵԼՕՒԹԻՒՆ ՄԸ ՍՈՒԼԹ. ՎԱՐԺԱՐԱՆ

«Սուլթան»ի էջ քանիցս հանդիպեցայ Սուլթանիէ վարժարանի մասին գրութիւններու։ Այդ երիտասարդաց յաջողութիւնն ան՝ նով մեծ հրճուանք կ՚ազդէ. զպրոցի ներքին կարգ ու կանոնին անանգամ գանուելուս պատճառու, մտադրած էի այցելութիւն մը տալ վերի պահուդում մը տանելու համար։

Շատերս ծանօթ ըլլալու է կառավարութեան չէնքին կից նախկին Իտաիէ վարժարանին, որը այս տարի Սուլթանիէի վերածուեցաւ։

Զարնգաբերի է՝ մայիսն չկեցնող օր մը ժամը 9 էր, հազիւ հասած զօրանոցին առաջ՝ գիմացէն կ՚երեսը գպրոցի ճակատն գրուած սպիտակ «Մէքթէպի Սուլթանիէ» սիրուն տառերը, ան մաքուր և ծաղկեզարդ գրերով, գպրոցին ներքին ճակտին կը պատկերացնէր իր մէջ։

Երբ գպրոցին երկաթեայ վանդակապատ դուռն հասանք արդէն դռնապանն պատրաստ էր, մաքուր հագուած երիտասարդ մը, որ անմիջապէս տեսչութեան լուր տալով, ամենայն քաղաքավարութեամբ առաջնորդեց զիս գպրոցին չէնքին փառապանծ մուտքն, ուրկէ մասնաւոր հիւրընկալ մը ևս միչտ ներքին տեսուչ Նազմիան էֆէնտիին անմիջապէս առաջնորդեց. չմոռնամ ըսելու թէ իւրաքանչիւր սենեկի դրան ճակատը կարմիր թաղոթի մը վրայ գեղեցկազարդ ճերմակ տառերով գրուած էր թէ՝ որ պաշտօնեին յատկացեալ է նոյն սենեակը։

Տեսչի սենեակ մտնելու պահուս հայիւչն հնչեմներ հասան ականջիս, սովորական բարեւ կետոյ պատիւն ունենալ նեղկայանալով իմանալ թէ՝ չորրս դասուղ պաշտօնեայք, որ երբոյ գալիքն մը կը կազմեին, երեքն ալ հայ էին, Համբարձում էֆ. Նազմեան, Յակոբանէս էֆ. Փալտաճեան և Սիմոն էֆ. Յովսէփեան, ամենամեծ սրտանիւթն առին ինձ երեք հայ պաշտօնէից սէրն և համակրութիւնը գործակցութիւնը։

Նախ խօսեցանք գպրոցի պիւտճէի մասին, իւրաքանչիւր ամիս 580 Օսմ. ոսկի, որոնց 385 ոսկին պաշտօնէից ամսականներ իսկ մնացեալն 190 գիշերօթիկ աշակերտաց կերակուրի և այլ և այլ ծախուց յատկացեալ։ Պաշտօնէից որուան գրաճից և հետագրքրութեամբ իմանալ ուզեցի գասատուաց և պաշտօնէից թիւն ու իւրաքանչիւրին ամսականն։ Գպրոցն ունի 16 գասատու, 17 ներքին պաշտօնեայ և 19 ծառայ, 3 խոհարար, մէկ այցելու բժիշկ և իմամ մը։ Գասատուներու ամսականներն են 8-20 Օսմ. ոսկի, ներքին պաշտօնէից ամսականներն 6-25 Օսմ. ոսկի, իսկ ծառայից 2-4 ոսկի, աստիճանարար։

Գպրոցը կառուցուած է 1887 թուականին, Հայարի, քարաչէն, քառակուսի վիմխարի չէնք մը. չէնքի ժուռքի մասն բոլոր մարմարեայ սրբատաչ քարերով զարդարուած և ներքին մասն ալ ամբողջ 60 սանդիմէթր քառակուսի մծուխեամբ սև ու ճերմակ՝ մարմարեայ քարերով սալայատակուած է։ Շէնքին ճիշտ մէջտեղն կը գտնուի մարմարեայ աւազան մը, որուն շատրուանը ճաչակաւոր, կոկիկ ու աստիճան առ աստիճան ինն բաց ծորակներու միջոցաւ ջուրը չարունակաբար կը ցայտեցնէ, և չատ բանաստեղծական հրապոյր մ՚ունի իր վրայ։ Աւազանին երկու կողմերն կը գտնուին դէպ առ դէպ ընդարձակ սանգուխտներն, որոնք եւրոպական կատերտով զարդարուած կը ձևացնեն ճոխ վերելակները։

Միջին յարկն ունի տասնեմեկ սենեակ, որոնց հինգն՝ աչակերտաց դասարաններն են, իւրաքանչիւրն ունի 60-75 աչակերտ, իսկ մնացեալ վեց սենեակներն ալ պաշտօնէից յատկացեալ են։ Նոյնպէս կայ զպրոցի չէնքին յարակից երկու սենեակ՝ րիշտիէ մասն կազմող, ուր կը գտնուի 70 աչակերտ։ Դասատուներու կանոնաւորութիւնն գովելի է, ամէն նատարաններու ձևերն անյարմար, կրնայ աչակերտաց կուրծքի հիւանդութեանց տեղի տալ։

Այցելեցինք նաև Հիւրհերհան ուր կը գտնուէր պիտութեանց վերաբերեալ կահ-կարասի ու բաղմաթիւ գործիքներ, որոնց միջոցաւ գասերն գործնական կերպով կը արուին աչակերտաց, մօտաւորապէս 800 ոսկի արժզութեամբ։ Նոյնպէս այցելեցինք նոր բացուած մատենադարանն, ճոխ գրքեր չունի, որովհետև տակաւին երեք ամիս եղած է ձեռնարկեցուեր՝ այժմ մօտաւորապէս հարիւր ոսկի հատաքած են՝ որը մեծ գովեստի արժանի է։

Յետոյ իջանք ճաչարան, իւրաքանչիւր աչակերտի երեք ամսան և սնդանասպաս մը ամբողջ։ Սեղանատունն ունի՝ երեք սպասասար, ճերմակ մաքուր հագուած։ Գիքըի էֆ.ի մէկ ակնարկումը անմիջապէս օրուան կերակուրներն բերին՝ որոնց գի տեսակն ու քանակը հաստատ. համով եփուած ճաշ, գիտուելայ և քառէիճ, երեքն ալ անձեռարար, բայց իմ մասին՝ պիտի ըսեմ թէ՝ կերակուրներու քանակը չատ էր, եթէ ամէն օր միևնոյնն է, սոյն կէտն Նազմեան էֆ.ի ուչադրութեան կը յանձնենք։ Յետոյ ելանք խոհանոց, ուր ալեզարդ խոհարարն բազմած իր բարձր ակռին վրայ, միսերն կը հրամայէ, ան չուրջ տասն և հինգ տարիներ միևնոյն գործին ու խոհանոցին փոքառու և նըչանաւոր Ամմա ազան է։

Խոհանոցին կից կը գտնուի բաղնիքը, խոտոր կտիկ չինուած, երկու սենեակ և վեց խուռնա ունի. օրուան մէջ 20-30 աչակերտ կը լուացուին, ամէն աչակերտ տասպսալ է չաբաթը մի անգամ բաղնիք մտնել։ Նոյնպէս այցելեցինք նկողարան՝ որը ամենավերի չարկը կը գտնուի. ամենէն ասելի ուչադրութիւնս կը գրաւէր բարձերու, սաւաններու և վերմակներու մաքրութիւնն, նաև ծովու տնտարանն մինչև Գօզարեալը։ Ամբողջ նկողարանին մէջ կը գտնուի 193 մահճակալ, որոնք առողջապահական օրէնքներէ ալ զուրկ չեն։ Նկողարանին կից կայ հիւանդանոց մը իր վոքրիկ գեղարանովը, ուր այր հիւանդապահ մը կը ծառայէ, 190 գիշերօթիկ աչակերտներէն միայն երեք աչակերտ Խեմ-Հօրէն հիւանդ էին, այս կէտին մէջ կը տեսնենք, տնուղի և մաքուր օդի գերն։ Յետոյ իջանք (antiquité) հնութեանց մօտ, որոնց մէջ կային քառակուսի սիւներ, չորս կողմն ունի եղան և կոլոս գլուխներ ծաղիկներու մէջ պարուրուած, անչուչտ հին հռովմայեցւոց պաչտած չաստուածներըն ըլլալու են։ Նաև կան կիսանդրիներ, զոյգ մը անդրի՝ երկուքուկէս մէթր բարձրութեամբ։ Կայ նաև ամենուն ուչն ուղղուչը գրաւող գերեզմանաքար մը, երկու մէթր երկայնութեամբ և 90 սանդիմէթր լայնութեամբ ու 25 սանդիմէթր խորութեամբ, չորս անկիւններն ունի 4 թևաւոր հրեչտականման կիներու արձան, երկու կողմերն ունի 4 կիսանդրի և 2 գեղագէմ թևաւոր մանկիկներ մերկանդամ։ Երկու ճակատն ունի կրկին 2 կիսանդրի, սոյն կիսանդրիներն՝ արհեստի ամենանուրբ բանուած ծաղիկներու մէջ առնուելով, ծաղկանց ծոպերն մանկանց ուսերուն վրայ գրուած են, քանի դար առաջուան թուղթերն՝ բնաւ չեն տարբերիր ներկայ կանանց, արանց և մանաւանդ վոքրիկ աղջկանց, խոտոտիկ թուղթերնէն, այս գերեզմանաքարն է որ Եւրոպայի հնախոյզներ 12,000 ոսկի արժէքով գնահատած են։

Սոյա արձանագրելով մեր գոհունակութիւններն մեկնեցանք ուրախ սրտիւ։

ԱՅՅԵԼՈՒՀԻ

Ազգային Անցուդարձ

ԻԶՄԻՐ

—Բազ. Ժողովը իր հինգչաբթի օրուան նիստին մէջ նկատողութեան առած է նաև Ապրիլաբի նորընտիր թաղականութեան ընտրութիւնը և օրինաւոր գտնելով զայն վաւերացուցած է։ Նորընտիր թաղականներն են, Տիարք Մարտիրոս Մամճեան, Կոստանդ Կոստանեան, Յարութիւն Յանճեան, Մելքոն Պաղտասարեան և Պօղոս Պալեան։ 2. Ազգասահմանադրական Ընկերութեան գործադիր ժողովոյ անդամ ընտրած է, Տիարք՝ Հայկ Դադարեան, Ստեփան Ս. Պալասանեան, և Օննիկ Զաքեան 3. Պուլնասպատի Բազ. Խորհրդոյ Ատենապետ Օհան էֆ. Տէմեճեան հրաժարական ղրկած ըլլալով, ժողովը մերժած է և որոչած է պրկլ որպէսզի չարունակէ իր պաչտօնը։

ԿԱՐԴԱՑԵՔ

Մեր նոր թերթերը

ԲԻԼԻ եւ ԹԷՐԹԷՔ

որ պիտի սկսինք քանի մը օրէն, հոգեբանական, յուզիչ և չափազանց հետաքրքրական։

—Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը չնորհակալութեամբ առած է Մանչեսթրէն Ազնիւ Տիկին Ո. Ա. Զաքրեանի միջոցաւ 5 անգղ. տախտ, յանուն նոյն քաղաքին Հայ Տիկնանց մասնին։

Կ. ՊՈԼԻՍ

Գոնիայի մէջ Դաւտ Ժողով պատմառելով իրենց Գօտոյ եկեղեցին բնաբիր են Սապան լրագրի խմբագրատեղ Տիրան էֆ. Քէչեկեան։

—Բաղէշի Ս. Գէորգ կոչուած տարէն փոխարկին ահագին քանակութեամբ ձիւն կը տարեր է Մայրիկար Քաղը, և 4 տուն, մէկի բնակիչներով ձեան տակ մնացեր են։ Անհիշապէս խոշոր տրուեր է ոսոխականութեան, բայց մինչև լուսանալն ապականները ազատելու ոչ մէկ ձեռնարկ չէ եղեր։ Յետոյ բանուորներ վարձուեր և պահները հանուեր են. մինչև երեկոյ 15 պիակ հանուեր են, որոնցմէ 9ը երեխայ, 3ը կին, և 3ը այր։ կան եղեր 8 ծանր և մէկ քանի թեթեւ վիրաւորներ։ Երկու պիչեր վերջ ձիւնակոյտը 4 տուն եւս քանդեր է։ Վերջին անգամուան ժարդկային զոհ չկայ։

—Գուլանըքգի քանի մը հայ աշխատաւորներ կալկաս անցնելու առթիւ սահմանագլուխն անցնելէ ետք, կիրճի մը մէջ ձիւնահեղդ եղած են։

—Երուսաղէմէն Տ. Տրզատ Եպս. գրած է պատրիարքարանին թէ՝ ճիշդ չէ որ վանքին մէջ խռովութիւններ կան. իրընդհակը կը գտնայ սկզբունքի չորջ, բայց չխոնութեան մէկ հանգամանք չունեն։

—Ամէն մէկ երկու ամիս առաջ կիրակոնի հայոց գերեզմանատունը մարդ և բուատարդներ ժանելով խաչ մը տեղն հանած ու գետին նետած էին։ Գոլսահայ ներթերը այս լուրին առթիւ հրապարակային հարցումներ ըրած էին պատճանալ իշխանութեանց չարագործները գտնելու համար։ Այսօրներ Մամուլի տեղեկատուութեանց գլուխը մայրաքաղաքի հայ թերթերուն ուղղուած գրութեամբ մը ծանուցած է թէ կիրակոնի գերեզմանատան խաչին դէմ սրբապղծութիւն ընող երիտասարդն է Գայա տիպի գիւղէն Մուսթաֆա անուն մէկը։ Մուսթաֆան բտա օրին մէկ ուկէս ամիս բանտարկութեան և մէկ ոսկի տուգանքի դատապարտուած է։

ԿՈՎԿԱՍ

«Հորիզոն»ի մէջ կը կարդանք «Դաչնակական կուսակցութեան գործով մեղադրուող և Նովոչերքասկի բանտը գտնուող Աւետիք Սահակեան և ծանօթ վիպասան Աւետիս Ահարոնեան պահանջուած երաշխաւորութեան գումարները տալով բանտէն արձակուեցան»։ Իսկ «Մշակ»ը այս մասին գրելով կըսէ թէ Ա. Ահարոնեան պահանջուած 20,000 րուպլին չանձնած ըլլալով Թիֆլիս դարձած է։

—Թիֆլիսի ոստիկանութիւնը տեղեկացնալով որ անցյալ գողեր ներս մտեր են նոյն քաղաքի Աֆրիկեաններուս վաճառատունը, անմիջապէս չրջապատեր են վաճառատունը և ներս մտնելով ապրանքներու տակէն գուրս հաներ են չորս անցյալ անձնաւորութիւններ, չորսն ալ հայ, որոնցմէ առաջինը ինքզինք կոչած է Պարսկահպատակ Սեդրակ Իշխանով, երկրորդը Թիֆլիսցի Արշակ Մկրտիչեան, երրորդը Տաճկահպատակ Լեւոն Փանոսճի և չորրորդը Ալեքսանդրապոլցի Ասատ Աւետիսեանց։

—Դերասանուհի Տիկ. Դաւթեան – Արմենեան Պ. Մանթաչօֆի հաչուով ուղեւորութեան է Բարիզ կատարելագործուելու և բժշկուելու համար։

—Մշակի մէջ կը կարդանք. «Այսօր հասատ ապրելոյ իմացանք, որ էջմիածնի Սինոդը որոշել է կամովրիկական ընտրութիւնը կատարել առաջիկայ գեկտեմբերի 11ին։ Այդ ընտրութեան առիթով պրոտեստներ են ուղարկուած Սինոդի կողմից տեղապահի ատոռագրութիւնով կ. Պոլսոյ Պատրիարքարանին, որպէսզի վերջինս յայտնէ ատ հարկն է, որ նրանք չատանան պատգամատրական ընտրութիւնները կատարել։ Այդ պրոտեստով իրատանք է ատտած, այն պատգամատրներին, որոնք ինչ ինչ պատճառներով չեն կարող ընտրութեան օրը անձամբ ներկայ լինել, այդպիսիները կարող են պրոտեստ ուղարկել, թէ ա՛մ են ուզում տեսնել Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի գահի վրայ և այդպիսով չեն կորցնում իրանց ձայնը։ Երևի չուտով մենայն բոլոր տեղեկատուութիւնով հրատարակ թղթեր կուզարկուին նաև Ռուսատանի առաչնորդներին և վիճակային քննչական ատեանների»։

ՏԵՂԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՔԱՂԱՔԻՍ նորընծայ Իտալական ընդհանուր հիւպատոսը՝ Պ. Էնրիքօ Ձիուիկլի, Ուրբաթ օր իր ընտանեօք քաղաքս ժամանեց կ. Պոլսէն, ուր Ընդ. Հիւպատոսի պաչտօնով վեց տարի ծառայած է։ Բարի գալուստ մաղթելու համար անոր, նաեւ գացած էին քաղաքիս Իտալական գաղութին երեւելիները։

ՀԱՅ ԲԱԹՈՂԻԿՆԵՐՈՒՆ Կ. Պոլսոյ պատրիարք Ամենապատիւ Թէրզեան Սրբազան նախորդ օրն. Պոլսէն գալով, երէկ Յարանց. Մեսաժէրի նաւով ուղեւորեցաւ Նափոլի, ուրկէ Հռոմ պիտի մեկնի։

ՋՈՐԵՔՇԱԲԹԻ օր երեկոյեան ժամը 6ին Կ. ժօրժ Պուբաան՝ Ձիկագոյի խմբագիրներէն մէկը՝ Ամերիկեան մը պիտի տայ Էմմոն Ութմանի պրեական գործերուն վրայ։

ԱՅՏՐՆԻ երկաթուզայ վարչութիւնը ամսոյս 11ին անցացած անձրեւներու մասին հետեւեալը կը հաղորդէ. Իզմիր 05 էնչ, Բազամիր 05, Թուրքալի 10, Եկլաա 10, Այասալուք 05. Ակօֆէ 15, Տէյիրմէնտիք 25, Այարն 15, Մարայքէօյ 01։

ԻԶՄԻՐԻ նոր Գատին՝ Ապտիւլ Համիտ Բաֆտի էֆէնտի, ի լուր կը տեղեկանանք թէ երէկ քաղաքս ժամանած է։

ՔՕՐՏԻԼԻՕՑԸ բազմաթիւներ կան թէ չատ նիհար և վատուժ գառնուկներ կը մսթիսին եղեր հան։

ԱՒՍՏՐԻԱԿԱՆ նաւատորմիղէն մաս մը Սկանիկ հասած է և ի մօտոյ Իզմիրի ջուրերը պիտի ժամանէ։

ԻՏԱԼԻՈՅ մէկիսին նախկին անդամներէն Թէվֆիկ փաչայի կէօղմէկիզ գտնուած տունը գոգութեան համար մտնող Չէչմէյի Ֆիլմոզը բռնուած է։

ԱՌՋի օր Թէյֆիքիէ վաղորդին մէջ, Օտար մաքսատանց պաչտօնեաներէն Նազըմ էֆ.ի տունը գող մտնելով 45 ոսկիէն աւելի գումար մը գողցած է։ Կը կարծուի թէ՝ գողը Բէյօղլի պետերէն տէպրեճի Ճապան անուն անձն է. այս պատճառով վերջիչեալը ձերբակալուած է։

Նարէն ան ատա գողերը չատ կը մօտան կոր. զգուչութիւն փիլ մը այն անձերէն, որոնք գանագան պատրուակներով անոնք կը մտնեն իրենց գոգութեան բլանները ու տուգանները լաւագոյնս ուսումնասիրելու համար,

ՅԱՐԱՆԱԿԱՑԻՆ Հիւանդանոցին բժչկապետ կարգուած է Տօքթօր Շէհրի պէյ։

ԹԻԼԲԻԼԻԿԻ քլուպը գոգութեան համար մտած և ձերբակալուած Բիֆթի անունէն անձին վրայ հասատատեր է որ առաջուց մզիկի մը մէջէն ալ գողց մը գողցած է եղեր։

ՉԱՄԱԼԹԻԻ և Ատապ ածախի փոխնէրը Յօչայի, Գօրակիոյի և Իզմիրի պահեստները փոխադրելու գործը 6 տարուան պայմանաժամով քննէրթիի վրուած էր. այժմ այդ պայմանաժամը լրացած ըլլալով՝ 19 Մարտէն սկսեալ այդ գործը պարտնալ աճուրդի պիտի դրուի. իւրաքանչիւր ծածոյի համար կէս մէկտա հաչուով։ Փոխադրիչները կրնան դիմել նոյն գործին վարչութեան 300 ոսկի գրաւական ներկայացնելով և կամ վատահելի երաչխաւոր մը ցուցնելով։

ՔԱՂԱՔԱՑՈՒԹԻՒՆ չատուկ պաչտօնէութիւն յայտարարած էր թէ քաղաքիս մէջ վերջերս աւելցողները պէտք է որ պաչտօնատան գիմեն և անոնց թուահամարները տրամադրել տան. ուստի անոնք որ Մարտէն սկսած այդ օրէնքին կանատանան, իրենց օրինազանց պիտի պատժեն օրինականին կրկին տուգանքը վճարել վ։

ՀԵՌԱԳԻՐ

Կ. ՊՈԼԻՍ, 11 Մարտ.— Ն. Վեհ. Սուլթանը գործակալ հրատրած է Ակլամը քի արարողութիւնը տեղի չունենալու։

ՆՈՅՆ.— Մինչերկրակագի ուսումնագարիչ Նազըմ-Փաչան հրամանատար Դեր-սեաղաքալ Ալօսի Յօն Բանամի հետ կը պատասխանէ։

ՆՈՅՆ.— Հանդչայի մէջ պետութեանց հիւպատոսներ Դարձագիր մասնախուժերին հաղորդած են թէ Հէյէն սպաները կրնան իրենց պաչտօնը կատարել կրկնական ոստիկանութեան մէջ։

ՆՈՅՆ.— Հռոմէն կը հաղորդեն թէ Պ. Ձիօլիթիի ընդունած է նոր նախարարութիւն կազմելը։

ՆՈՅՆ.— Մօտիչ Դեր-կամերի յայտարարութիւնները Լոբանոյ պահիճին մէջ, չատ բուռն տպաւորութիւն մ'ըրած են Գերմանիոյ մէջ։

«Կազէթ տը Լոզանը» ին Նօտ» կը գրէ թէ՝ եթէ Եգիպտոս կը մնայ նախկին Պաղատատ-Գաղատ-Բօղիա գծին չի նոթիւնը, Գերմանիան մտնելը պիտի ձեռնարկէ այս չինութեան։

Լօրտ Բիւրչէն պատասխանով Մօտիչ գերկոմիսին Պաղատատի երկաթուզայ գծին իր յայտարարութիւններուն մէջ, կը գտնէ գծին երկարատեւ վիլը չատ վնատակար գտնուելուն վրայ անգլիական նաւարկութեանը։

Հետեւարար արգելք ըլլալով այդ գերեզման ծրագիրներուն, կը չանձնարարէ Անգլօ – Յրանսական դրամագլուխն գէմ գործադրել այս գործառնութեան և որը կրնայ ձեւք բերել փակելով Լճոածի և Բարիզի պօրատանները Պաղատատի երկաթուզայ գծին բամենիդիներուն գէմ։

ՆՈՅՆ.— Կատարարութիւնը մերժած է այն նոր առարչարկութիւնները. զոր ի իրեն ըրած է Ծրնտրուած բէմին որպէս զի իր պաչտօնագրութեան պատմատամբ եր կատարգոյ։

ՆՈՅՆ.— Ակցկութեան մը մէջ, գոր այսօր ըրաւ հասարակաց կրթութեան նախարար Պատրոգատէ Բանալի հազգը պէյ Ձէնէվի չանձնական վարժարանը, յայտարարեց թէ՝ չուն հասարակութեանց վարժարաններուն անկախութիւնը պիտի յարգուի։

ՆՈՅՆ.— Հռոմէն կ'ինայտնեն թէ Վիքթօր Էմմանուէլ թագաւորը քանի մը օր պիտի ըլլայ Վիհկլի կայսեր հիւրը Աքիլեօնի մէջ։

Յունաստանի թագաւորն ալ Գերմանիոյ կայսեր այցելութիւն պիտի տայ։

ՆՈՅՆ.— Լրագիրները կը կարծեն թէ Անթիոքոսի երկաթուզայ գծին շինութեան հետ տատրագուած գաչնագրութիւնը Պաղատատ երկաթուզայ գծին շինութեան համար, հակատակ է Թուրքիոյ չահերուն, և թէ այ կարգագրութեան մէջ չատ մը կէտեր անկատար կեմպով տանմանուած է։

Տ Օ Ք. Տ. Է Ն Գ Ի Ւ Չ Ե Ա Ն
Ա Կ Ն Ա Բ Ո Ջ Ի

Պատիւ ունի ծանուցանել Իզմիրի արդոյ հասարակութեան թէ Յրանկոց քաղ Հայի. Բաւաժին վերի յարկը դարմանատուն մը հաստատած է եւ ամեն օր կ'ընդունի հիւանդներ առաւօտեան ժամը 9 - 12 եւ կիսօրեն ետք ժամը 3 - 5։

Վկայեալ աղքատներէն ձրիաբար կը դարմանեն ամեն օր կիսօրեն ետք։

75—41

ՓԱՆՕՓ Ա.ՏԱՄՆԱՔԻՉՅԱՆ
ՏԻԳՐԱՆ ՏԻՐԱՑՈՒԵԱՆ

Իր դարմանատունը փոխադրած է Յրանկոց քաղ, Հայկական Բաւաժի վերի յարկը եւ ամեն օր, բացի կիրակի օրերէ, կընդունի հիւանդներ առաւօտ ժամը 9-12 եւ կիսօրեն ետք ժամը 2-5։ 75—39

Տեղւոյս առեւտրական հրապարակի գործառնութեանց տեղեակ և մասնաւորապէս մանածի գործին հմուտ և վարժ երիտասարդ մը վաստահելու մեծ գրասենեակի մը պատրաստ է վերոյիչեալ ճիւղին վրայ պաչտօն մը ստանձնել։

Փափաքողք կրնան դիմել Յրբագրատունս և ստանալ աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններ։ 4—5

ROYAL EXCHANGE ASSURANCE
BRANCHE-MARITIM
ETABLE A LONDRES
EN 1720

Եղելին Ապահովագրական Ընկ. խիստ վաստատուր պայմաններով Մատնատուր պայմանագրութեամբ մը երկրագործութիւնս կապահովագրուի նաև արիածներ, 10 օրուան նոյնպէս անատամով մը ելթերանոցներու (Docks մէջ ինչպէս Յիդղիա Նորտկս և գետատուր ուղերու մէջ ինչպէս Մարսէյլի, Հավրի Համպուրգի եւն. եւն.։

Իզմիրի Ներկայացուցիչ Է.
F. BLACKLER

Տիեզերապես ճանչցուած իր յատկութիւնովը եւ պաշտօնապես ընդունուած հետեւեալ վարժարաններէն.

Ահարոնեան ծամանեան երկաթգիներու բնկերութիւն
Շիրինի նայրիէ
Ծամանեան զօրաց վարչութիւն
Խուզիստանի պետական երկաթուղիները
Թուրքական երկաթուղիները
Ճապոնական երկաթուղիները

ՄԵԾ ՄՐՑԱՆԱԿ ԲԱՐԻԶԻ 1900Ի ՅՈՒՅԱՀԱՆԴԻՍԷՆ

ԱՐՏՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՆՑ ԱՄ ԺԻՒՐիի, ՄԻԼԱՆի 1906Ի ՅՈՒՅԱՀԱՆԴԻՍԻՆ

Նէօշաթէլի (Զուիցերիա) ատրաճին 1909ի պետական մրցման մէջ ճշդութեամբ այցելիսի ատուճանի մի մը հասած է՝ որուն եւ ոչ մէկ ժամադոյց հասած էր միմչեւ այն ատեն

ՈՍԿԻ, ԱՐԾԱԹ, ՆԻՒԼ ԱՄԷՆ ՏԵՍ Կ ՄԵԾՈՒԹԵԱՄԲ

Ընդհանուր ներկայացուցիչ Այտընի, Գոնեայի նահանգներու եւ Աբշիպողագոսի կղզեաց.

ՎԱՀԱՆ ՋՄԻՒՌՆԱԿԵՍԵԱՆ
Ի Զուխա Գէտէսէնէն, Թիւ 14 եւ 40

Կը գտնուի Իզմիրի եւ չրջակայից ծանօթ ամէն ժամագործներու.
150—42

ՔԱՂՈՒԱԾ

ՆԷՕՇԱԹԷԼԻ

ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴՈՅ

ՈՐՈՇՄԱԳՐԷՆ

ՆԷՕՇԱԹԷԼԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՆԱՀԱՆԳԻՆ

Նկատողութեան առնելով 1905 Մայիս 23ի կանոնագիրը, որ կը վերաբերի նահանգային ատեաններու մէջ բրօնզէ մետալներու եւ բանտարկեալներու բռնութեան, ինչպէս նաեւ տարեկան մրցման մէջ լաւագոյն հանդիսացող բրօնզ մետալներու եւ բանտարկեալներու յատկացուած մրցանակներու բաշխման,

Նկատողութեան առնելով նաեւ նահանգային դիտարանի տնօրէնին տեղեկագիրը, որու կցուած են 1908 տարւոյ մէջ բնութեան ենթարկուած բրօնզէ մետալներու գնացքին ցուցակները եւ վիճակագրութիւնները.

Լսելով նաեւ ճարտարարուեստի և երկրագործութեան բաժնի տնօրէնին բացատրութիւնները.

ԿԸ ՈՐՈՇԷ

Կանոնագրին տրամադրուած մրցանակները սա կերպով բաժնել 1908ի շրջանին համար.

Ա. Գործարանատէրերու յատկացուած մրցանակներ գրպանի եւ նաեւ լաւագոյն վեց հրօսէյբրներու համար ոսկիի մրցանակ.

Ա. Կ Ա Ր Գ Թիւ գասակարգութեան
Գ և Գ.Գ. Ֆաիրը-Ժազօ և Ընկ.Գործ սրան (Զենիթ) ժամացոյցներու, ի լօրլ 22,8
Բ. Գիւհրէ, Լօրլ 22,5
Բ. Տիմիշայմ, Շի տը Ֆոն 22,2
Բ. Տ. Նարտէն, ի Լօրլ 19,1
Գորտարան Լոնժինի, ի Սէնք - Իմիէ 14,2
Ժամագործութեան դպրոց 13,0
Լ. Գրանտ և եղբարք (ՕՄԻՆԱ) 13,3

Ի Դիմաց Պետական Խորհրդոյ
Դիւանապետ՝ ՓԼՓՐԻՆ Նախագահ՝ Տօք. ԹԷՖԹԱԼԻԷ.

ԼԱՒ ԽՐԱՏ ՄԸ

Կարղ՞ը չհագալ.
Կ՚սիրե՞ք ձեր աչքերը.
Կարղ՞ը արեւիրօպտիրօգէ վերծ մնալ.
Կարղ՞ը պրօֆիթի չըլլալ։
Մի ձախ ք՚ընաւ բայց որովհետեւ չէք կրնար չձախել գործածեցէք միայն

ԿՈՒՏՐՕՆ ՍԻԿԱՐԻ ԹՈՒՂԹԸ. պատրաստուած մնա ճարտարուեստաբ. գեղագործ
ՏԻԳՐ ՕՆՆԻԿ ՍԱՐԱՖԵԱՆԷ Ի Կ.ՊՕԼԻՍ
ֆրանսական ամենաընտիր թղթով և նօրվեկիայ խայծպանով։

Իւրաքանչիւր պրակ կ՚կրէ պատրաստողին առտրագրութիւնը։

Միակ ներկայացուցիչ Իզմիրի
ԱՐԹԻՒՐ ՄՍՐԵԱՆ
Ֆրանկաց Քաղ Հայոց Ֆէրհանէ

Փնտռեցէք ամեն դեղավաճառներէ։ Գաւառներէ յանձնարարութիւններ կ՚ընդունուին։

Ներկայացուցիչներ եւս կուզուին։
100—9

ԲՈՒՆ ՏԵՂԸ

ԱՄԵՆ ԻՆՉԻ ՀԱՄԱՐ

ԵԹԷ ԱՄԵՆ ԲԱՆԻ ՄԷՋ ԿՈՒԶԷՔ ՕԳՏՈՒԻԼ

Կահաւորման ամենէ աննշան պէտքէն մինչեւ ամենէն կարեւորը պիտի գտնէք

Տ. ՏՕՆԻԿԵԱՆ ԵՒ Ը ՆԿ.

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԲՈՒՆ ՄԷՋ

ՇԻՇԷՃԻԼԷՐ ՓՈՂՈՑ Թ. 63-65

Դուք որ ձեր տուները կահաւորելու պէտք ունիք, Դուք որ ամուսնանալու պատրաստութիւն կը տեսնէք, Դուք որ ձեր գրասենեակը կահաւորել կը փափաքիք, ձեր տրամադրութեան առակ ունիք փաձառատուն մը որ առաջին անգամ ըլլալով Իզմիրի մէջ կ՚գբաղի տնամագիտօրէն այդ տեսակին։

Ճոխ ու գրաւիչ զանազանութիւն սրօֆաներու, Սենեակի ծածկոցներու, Մահճակալներու, Բուդրէ ու բանկակէ պրանքներու, Մոչանոպաներու, Օրօրօցներու, Ձիպհամերիկցուներու, Եիրօներու, Գորգերու եւզ. եւն.

50—41 ՍՓՕՐՆԵՐ *14 դրուշի ահռելատարի գինէն սկսեալ ոչափ ուզէ վճարել ամենէն դժուարահամ հաշակի տէր տիկինը։*

BANQUE D'ORIENT
ՊԱՆՔ Տ'ՕՐԻԱՆ

Հաստատուած Բուխարեստի Ազգ. և Տրչլանդի Ազգ. դրամատան կողմէ

Գրաժազրուխ ամբողջութեամբ դրուած ֆրանք 10,000,000

կեդրոնատեղի ԱՔԵՆՔ

Մասնաճիւղ կ. Գալաթա, Իզմիր, Սելանիկ, Ալեքսանդրիա, և Գահիրէ Գործակալութիւն ի Հաւզուրկ։

Պանք տ'Օրիան դրամատունի ամէն տեսակ գործողութիւններ կ'ընէ, ինչպէս՝ դանձում և զեղչում Առևտրական Թղթերու, հեռագրական վճարումներ, առուծախ փոխգրերու և արծերու, Աշխարհի դլխաւոր քաղաքներու վրայ կուտայ վարկերու բացման գրեր, Թանկագին ամեն տեսակէ արժէքներու, բացում ընթացիկ հաշիւներու, դրամ արժէքներու և ապրանքներու վրայ եւն. եւն։

ԱՒԱՆԴՆԵՐ

Պանք Տ'Օրիան կ'ընդունի դրամի Աւանդներ հետեւեալ սակերով

1 1/2 % 3 ամսուան առնուի մը հասար
2 % 6 » » » »
3 % 1 տարուան » » »
3 1/2 % 2 » » » »
4 % 3 » » » »

Բարեգործական հաստատութիւններու աւանդներն վերի սակերէն 1/2 % աւելի Թիւն մը կ'ընդունին։

Ի տես վճարելի աւանդներուն համար՝ մինակ անձի մը կողմէ և 100 Օսմ. ոսկիէ ի վեր, Պանք տ'Օրիան տարեկան 2 1/2 տոկոս մը կը յատկացնէ։

Պանք տ'Օրիան հաստատութեան տրամադրութեան տակ դրած է, տենչան վարձքի մը փոխարէն իր հաստատութեան մէջ գտնուած դրամարկղներն, հոն դրամ և արժէքաւոր անգրիաններ պահելու համար։

ԼԱ "ԲՐԷՎՈՒԱԵԱՆԹ"
(LA PREVOYANTE)
ԿԵԱՆՔԻ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՀՈՒԱՆ ՊԱՐԱԳԱՅԻՆ ԵՐԱՇԽԻՈՐՈՒԹԻՒՆՈՎ
Հիմնուած 1898 ին

Անհատական ձեռնարկութիւն, որ կը դտնէ Ֆրանսական կառավարութեան հակակշռին ներքև.—Վարիչն է կեանքի փոխադարձ ապահովագրութիւններու ընկերութեանց երաշխաւորութեան. և վարչութեան անանուն ընկերութիւնը

ՈՐ ՈՒՆԻ 3,000,000 ՖՐԱՆՔ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ

Կեդրոնատեղի. 3 ՀՈՓՍԻԼ ՓՈՂՈՑ, ՐՈՒԲԻԶ

Ապահովագիրները ամէնուն տրամադրելի, ամիսը 5 ֆր.էն սկսեալ վճարումով

Պանք ալ Ֆրանսի մէջ 1910 ին դրուած գումար՝
22,000,000 ՖՐԱՆՔ
Ընկերութեան դրամատունը Թուրքիոյ մէջ — ՊԱՆՔ ՏՐ ՍԱԼՕՆԻԿ
Ամէն տեսակ տեղեկութիւններու համար դիմել
Իզմիրի Տնօրէն ԼԻՕՆԷԼ ՊԷԼԼՕՄ
Լօքալ Հօնիշէր
75—5